

Orta Doğu Teknik Üniversitesinin Değerli Mensupları, Öğrencileri;

5 Nisan 1968 Cuma günü Üniversitemizde (Boykot Komitesi) imzasıyla Kafeteryaya boykot yapılmasını bahane ederek Üniversite idarecilerine anonim ve yaygın bir şekilde ağır itham ve hakaretlerde bulunan bir bildiri yayınlandı. Aynı gün boykotu destekledikleri iddiasıyla Rektörlük önünde toplanan fakat benimle konuşmalarında Kafeterya ile ilgili tek kelime sarfetmeyip İdarî İlimler Fakültesi Dekanlığı konusunda fetva ve emirler veren bir grup öğrenci de şahsımla ilgili üzücü hareketlerde bulundular.

Üniversitenizde hizmet gördüğüm uzun devrenin birbirini izleyen pek çok buhranlı anında yalnız kendilerine hizmet aşkının bana ümit verdiği ve işime bağladığı öğrencilerimden, çok ufak da olsa bir grubun, şahsıma revâ gördüğü hareketleri, sözleri; kaderin garip bir cilvesi olarak tevekkülle karşılıyorum. İnsanlık tarihinde, Milletlerine samimiyetle hizmet eden pek çok insanın kaderinde böyle insafsızlıklar olagelmıştır.

1961 Kasımında Üniversitenizin Rektörlüğünü üzerime aldığım zaman Orta Doğu Teknik Üniversitesi B.M.M. arka avlusunda barakalara, bir garaja, çamaşırhane ile müstahdem yatakhane olarak yapılmış bir binaya sığınmış; geleceği, yaşayıp yaşamıyacağı söz konusu, 500 öğrencili, büyük kısmı ek görevli dar bir öğretim üyesi kadrosuna sahip bir müessese idi. Altı yıl içinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 21 bölümlü 4 fakültesi, beş bine yaklaşık öğrencisi, 600'ü aşkın öğretim üyesi olan; Orta Doğunun, belki de Balkanların en zengin ve düzenli kütüphanesine, en mücehhez ve geniş laboratuvar sistemine, herkesin imrendiği bir Üniversite Sitesine sahip, yüksek öğretim ve araştırma standartları, canlı öğrenci hayatı, sosyal faaliyetleri ile memleket içinde olduğu kadar memleket dışında da haklı ün kazanmış büyük bir Müessese haline gelmiştir.

Altı yılda sağlanan bu gelişme ve alınan sonuçta, Üniversitenizin akademik ve idari her kademesinde vazife almış yöneticilerin hizmet pay-ları herhalde kabul edilecektir. Şunu açıkca ifade edeyim ki Rektörünüzle birlikte bu yöneticiler Üniversitelerine, bugünün genç kuşağına ve gelecek kuşaklara yaptıkları hizmetler için kimseden bir teşekkür, takdir iste-memekte, beklememektedirler. Takdir şöyle dursun, yöneticileriniz Üniver-site idaresi ile ilgili en ağır, en haksız tenkidleri dahi açık yürekle karşılamaya hazırdırlar. Fakat benimle birlikte bütün yöneticilerinizin asla kabul edemeyeceği ve hiç bir Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencisin-den ve mensubundan beklemedikleri tutum, şu veya bu küçük çıkar için yalan ve iftira ile kendilerinin şeref ve haysiyetleriyle oynanması, bunların şüphe altında bırakılmasıdır.

Üzülerek belirtiyim ki, boykot komitesi anonim ismiyle çıkarılan 5.4.1968 tarihli bildiride bu yola gidilmiş, Üniversitenin yöneticilerinin şeref ve haysiyetlerine pervasız bir şekilde çamur atılmıştır. Size bildi-riden birkaç cümleyi aşağıya çıkartıyorum:

"..... fakir öğrencilerin yaşamalarını ve okumalarını sağlamak için Atatürk Burs Fonu adı altında öğrencilerden ve personelden her sene kayıtlarda alınan para uyutulmuş ve nereye gittiği hiç kimse tarafından bilin-memektedir....."

"..... Üniversite öğrencisinin hizmetinde olması gereken Kafeter-ya, yöneticilerin çıkarlarına hizmet etmesi için bir ticarethane haline ge-tirilmişdir....."

"..... Bütün bu saydıklarımız kapsamı çok daha geniş olan yolsuz-luklara ve düzensizliklere örneklerdir....."

Aşikârdır ki bu hareket sükûtle ve hoşgörü ile karşılanamaz. Medenî insan bir yerde bir uygunsuzluk, yolsuzluk gördüğü zaman bunu böyle anonim isimlerin gerisinde herkesi töhmet altında bırakarak bildiri ile yayınlaya-

cağı yerde, isimle, hadise göstererek ilgili makamlara, sorumlulara müracaat eder. Aksi tutum toplumda güven ve saygıyı sarsarak vahim sonuçlar verir. Hareketi yapan bir öğrenci grubu ise bu vehamet daha da artar. Çünkü bu halde gelecek için de ümitler yitirilir. Bu sebeple Boykot Komitesi perdesi altında Üniversitemizde bir şeref ve haysiyet kırımına girişenlerin tesbiti için Öğrenci Birliğinden Boykot Komitesinin hangi öğrenci kuruluşu adına hareket ettiğini ve Komiteyi teşkil eden öğrencilerin isim ve soyadlarını sordum.

Öğrencilikle katıyen uyuşamayacak hareketlerde bulunan bu öğrenciler tesbit edilince kendilerini Üniversitemiz Disiplin Kuruluna sevk edecek ve cezalandırılmalarını isteyeceğim.

Şimdi Boykot Komitesinin bildirisinde ileri sürülen itham ve iddiaların kısaca cevaplandırılmasına geçiyorum:

Atatürk Burs ve Yardım Fonu:

Bildiride bu konuda "..... fakir öğrencilerin yaşamalarını ve okumalarını sağlamak için Atatürk Burs Fonu adı altında öğrencilerden ve personelden her sene kayıtlarda alınan para uyutulmuş ve nereye gittiği hiç bir kimse tarafından bilinmemektedir....." denmiştir.

Bildiğiniz gibi Atatürk Burs ve Yardım Fonu (doğru ismi budur) Üniversitemizdeki Atatürk Anıtı Yapım Kampanyasının bitimine rastlayan 1966 Kasımında ihdas edildi. Fon'u kuran Rektörlük genelgesinde hareketin maksadı şöyle özetlenmiştir:

- A) Üniversitenin Varto deprem felâketzedelerinden himayesine aldığı fakir öğrencinin bakım ve eğitim giderlerini karşılamak,
- B) Üniversitenin kardeş köy okullarına ve öğrencilerine yardım etmek, (Genelgede bu maksada ayrılacak para toplam paranın %10'u ile sınırlandırılmıştır).
- C) Üniversitedeki varlıksız öğrencilere burs vermek.

Fon'a öğrencilerden, Üniversitenin idarî ve akademik personelinin isteyenler katılmaktadır. Toplanan paralar Üniversite muhasebesinde 3591 numaralı Atatürk Burs ve Yardım Fonu adlı bir hesaba geçirilir. Hesaptaki paradan evvelâ himaye altına alınan çocuğun giderleri karşılanır ve %10'a kadar kardeş köy okullarına yardım edilir. Geri kalan para da, içinde Öğrenci Birliğinin de temsilcisi bulunan Üniversitemiz Burs Komitesinin emrinde. Bu para Komitenin tesbit edeceği şekil, miktar ve şartlarla öğrencilere burs olarak dağıtılır.

Atatürk Burs ve Yardım Fonunun kuruluşundan 31 Mart 1968 tarihine kadar geçen devredeki gelir ve giderleri aşağıya çıkarılmıştır:

I. GELİRLER

a. 1966 malî yılı sonuna (28.2.1967 günü akşamına) kadar sağlanan gelir	36.483,74
b. 1967 malî yılı sonuna (29.2.1968) kadar sağlanan gelir	105.188,50
c. Mart 1968 tahsilâtı	1.423,50
d. Üniversitece çeşitli fonlardan Burs ve Yardım Fonuna aktarılan	65.388,92
TOPLAM GELİR	208.484,66

II. GİDERLER

a. Himayemizdeki öğrenci için yapılan harcamalar	9.874,32
b. Kardeş köy okullarına yardım	20.346,60
TOPLAM GİDER	30.220,92
1968 Mart sonu itibariyle bakiye	178.263,74

Yukarıdaki bilgiler sizlere şu hususları çok açık bir şekilde belirtmektedir zannederim:

Atatürk Burs ve Yardım Fonu hesapları bir Üniversiteye yakışır ciddiyet ve doğrulukta tutulmuştur. Bu Burs ve Yardım Fonu için toplanan paralar bildiride iddia edildiği gibi uyutulmamış (ne kastedildiğini tam anlayamıyorum) bilâkis, Üniversitece başka fonlardan buraya para aktarılmış ve hesaptaki paralar hiç bir yere gitmemiştir. Atatürk Burs ve Yardım Fonunda halon 178.263,74 TL. bakiye vardır. Üniversite muhasebesinin 3591 numaralı hesabında kayıtlı duran bu para, öğrenci temsilcisinin de üyesi bulunduğu Burs ve Yardım Komitesinin emrindedir.

Boykot Komitesi bildirisinden sonra Burs ve Yardım Komitesinden paranın niçin bugüne kadar sarfedilmediğini sordum. Burs parasının büyük kısmının Ekim 1967-Şubat 1968 aylarında hesaba geçtiğini; Komitenin uzun bir devre için plân yapmaya elverişli bir miktarda para toplanmadan harekete geçmeyi istemediğini, esasen Atatürk Bursu için hiç bir öğrencinin kendilerine müraaat etmediğini, Burs Komitesindeki Öğrenci Birliği temsilcisinin de bugüne kadar Atatürk Burs ve Yardım Fonu ile ilgili olarak kendilerine en ufak bir istekte bulunmadığını ifade ettiler. Burs Komitesinden Atatürk Bursu şartlarını bir kere daha gözden geçirip gerekli değişikliklerle şartları yeniden ilân etmelerini, çıkacak uygun isteklilere en kısa zamanda bursları dağıtmalarını ve herhalde 1968 Ekim ayı sonundan evvel hesaptaki burs parasının öğrencilere intikal ettirilmesini istedim.

Kafeterya İşletmesi :

Üniversitemizde kafeterya ve kantinler Genel İdarî İşler Müdürlüğüne bağlı bir kuruluşca işletilmektedir. İşletmenin tek hedefi, öğrencilerimize ve Üniversitemiz mensuplarına ucuz, temiz, sağlık kurallarına uygun bir gıda düzeni sağlamaktır. Yakın zamanlara kadar kafeteryamızda öğrencilere birincisi otli, ikincisi zeytinyağlı veya hamurlu, üçüncüsü de tatlı olan üç kap yemek, ekmekle birlikte 3.-TL.'na veriliyordu. 1966 yılı şartlarına göre tesbit edilmiş bu fiyatı aradan geçen müddette hemen bütün malzeme fiyatlarının artması sebebiyle 1 Mart 1968 tarihinden itibaren 3,5 TL.'na çıkardık.

Aynı yemeği öğretim üyelerimiz ve idarî personelimiz 4,5 TL.'na yiyorlar. Şunu hemen ve çok açık ifade edeyim ki, kafeteryamızda uygulanan tabldot ve seçmeli yemek fiyatları sadece yemeklere fiilen giren et, yağ, sebze gibi malzemenin değerlerine göre tesbit edilir. Kafeteryanın amortismanı, su, elektrik, yakıt, havagazı, ısıtma ve hepsin^{den} önemli olarak 110 kişiyi bulan personelinin (ki bu personeli arttırmak için Öğrenci Birliği bize devamlı tazyikte bulunmuştur) masrafları yemek fiyatlarına aksettirilmez. Yılda 1,5 milyon lirayı geçen bu masraflar Üniversiteye karşılanır. Kısaca, öğrenciden alınan yemek fiatı gerçek maliyetin ancak % 55 azamî %60'ıdır. Her kap yemekte Üniversitenin en az %40 bir desteği vardır.

Hal böyle iken Boykot Komitesinin bildirisinde "..... Üniversite öğrencisinin hizmetinde olması gereken kafeterya, yöneticilerin çıkarlarına hizmet etmesi için bir ticarethane haline getirilmiştir.." denmektedir.

Her sattığı malzemede en az %40 zarar eden bir kuruluşun ne denli bir ticarethane (!) olduğunu ben şahsen anlıyabilmiş değilim. İnsaf sahibi herkesin de bu haksız olduğu kadar garip iddiayı reddedeceğini tahmin ederim.

Son olarak; Boykot Komitesinin bildirisinde fikir özgürlüğü ve Üniversite muhtariyeti konusunda ileri sürülen müphem, karışık ve tamamiyle gerçek dışı iddialara değinmek isterim. Evvelâ, kafeterya boykotu ile fikir özgürlüğünü aynı kapta karıştırarak meydanlara çıkanların, kendi fikirlerine uymayan arkadaşlarını kafeteryaya girmekten kuvvet zoruyla men etmek istemelerindeki samimiyetsizliğe, tutarsızlığa işaret edeyim. Yalnız 1968 Mart ayı içersindeki temsil, konferans, açık oturum, seminer, şu veya bu namlarla ders dışında 60 öğrenci toplantısının yapıldığı bir Üniversitede öğrenci faaliyetlerinin kısıtlandığı iddiası da aynı şekilde çelişik ve samimiyetsiz bir tutumdur.

Bildiride öne sürülen "..... fikir özgürlüğüne ve üniversite özerkliğine inanmış dekanlar ve bölüm başkanları görevlerinden alınıyorlar....." iddiası ise katışıksız bir şekilde gerçek dışıdır. Orta Doğu Teknik Üniversitesinde bir kısım dekan ve bölüm başkanları değil, bütün dekanlar, bütün bölüm başkanları ve en gencinden en kıdemlisine kadar bütün akademik kadro, fikir özgürlüğü ve üniversite özerkliğinden yanadır. Yurdumuzda Batılı anlamda düşünce özgürlüğünü tesis eden 1961 Anayasasının hazırlanışında ve Kurucu Mecliste kabulünde Hükümetin üyesi olarak hizmet görmüş, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörünün ise, fikir özgürlüğü ve üniversite özerkliği konusunda, geçen altı yılda asla taviz vermediği, gerilemeyi ve zikzak yapmayı inatla reddettiği herkesin çok açık olarak bildiği bir gerçektir. Bu Rektör altı yıllık hizmeti sırasında hür fikre ve Üniversite özerkliğine taraftar diye hiç bir dekan veya bölüm başkanını işten uzaklaştırmamıştır. Lütfen isim veriniz, hadise gösteriniz. Amma hadiseleri, gerçekleri bilerek konuşunuz.

Fikir özgürlüğü anlayışı ve bu konudaki tutumu böyle olan bir Rektör olarak, sizlere ve kamu oyuna duyurmak istediğim şu önemli noktalar da var.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi özgürlüğe ve özerkliğe tutkundur. Amma bu Üniversite fikir özgürlüğünü, kendi fikirlerini başkalarına empoze etmek hürriyeti olarak anlayan zihniyetin karşısındadır. Bu Üniversite, fikir özgürlüğünü ve üniversite özerkliğini küçük şahsı çıkar ve ihtiraslarını yürütmek için bir maske olarak kullanmak isteyen anlayışın da karşısında olacaktır.

Bildiride üzerinde duracağım son bir cümle var. Cümle şu:

"..... Bir takım çevrelere hoş görünebilmek için cafcıflı binalar yaparak, ağaçlar, çimler dikerek, öğrencinin parası ile arkeolojik kazılar yaparak Üniversite yöneticiliği yapılamaz....."

Buna cevabım şu olacaktır:

Türkiye'de sizler dahil hiç kimseye ne kadar mevki sahibi, ne kadar imkân sahibi olursa olsun yararlanmak ihtiyacında değilim. Gerçek, içten, yaşadıkça içimde duracak tek bir arzum var: Türk Milletine ve onun gençliğine hizmet etmek. Yalnız bu düşünceyledir ki, altı yıl kadar, yağmur, çamur demeden gerçekten her yönü ile büyük bir Üniversitenin kurulması için çalıştım. Yaptığımız binalar cıfcaflı değil, uygar bir toplumun gelecek kuşaklarının asgarî ihtiyaçlarına cevap verecek basit, fonksiyonel, fakat zarif ve güzel yapılardır.

Arkeolojik kazılar için de öğrencilerden alınmış tek bir kuruşun kullanılmadığını kaydetmek isterim. Bünyesinde bir Restorasyon Bölümü olan bir Üniversitenin, arazisi içinde yerde yatan 6 bin yıllık uygarlıklara gözlerini kapaması, sırtını dönmesi bir Üniversitenin kültür ve tarih anlayışından çok uzak bir tutum olurdu.

Bildiride ağaçlar için söylenenlere gelince: Bu toprakları yüzyıllar boyunca tahrip ve çöle çeviren yoz anlayışın, bir öğrencide dahi olsa hortladığını görmek, beni gerçekten en hassas yerimden yaralamıştır. Orta Doğu Teknik Üniversitesine altı yılda 12 milyon ağaçlık genç bir orman kazandırılmasında heyecanla çalışan binlerce öğrencimiz, öğretim üyesi ve mensubumuz ile 10 binlerce vatandaş da bu insafsız anlayışı reddedeceklerdir.

Bir gün uygarlık ve vatanlarına gerçek hizmet şuuruna vardıkları zaman, Boykot Komitesi bildirisinin gerisindeki birkaç kişiyi geçmediğini tahmin ettiğim grubun da bugün söylediklerinden pişmanlık duyacaklarına eminim.

Hepinize mutlu günler dilerim.

Rektör

Kemal Kurdaş

Kemal Kurdaş